

Nr 45.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående utläggande av vissa beställningar för försvarsändamål; given Stockholms slott den 2 februari 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlatande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 februari 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, DANIELSON, ANDRÉN.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler här- efter chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, fråga om bemyndigande för Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av vissa beställningar för försvarsändamål, avseende tiden efter utgången av löpande femårsperiod för den fortsatta utbyggnaden och organisationen av landets försvarskrafter, samt anför härutinnan följande.

Genom 1942 års försvarsbeslut (propositionen 210, riksdagens skrivelse 374) har fastställts plan för den fortsatta utbyggnaden och organisationen av landets försvarskrafter under femårsperioden 1942/43—1946/47. I förhållande till 1936 års försvarsordning innebar denna plan väsentliga utökningar och ändringar i försvarets organisation, en omläggning i principiellt viktiga hänseenden av

Bihang till riksdagens protokoll 1945. 1 saml. Nr 45.

117 45

försvarets ledning ävensom materielanskaffning i betydande omfattning. Enligt planen beräknades försvarskostnaderna till i genomsnitt 755 miljoner kronor för varje i perioden ingående budgetår. Av dessa årskostnader belöpte 32 miljoner kronor på avskrivningar av nya byggnader och 157 miljoner kronor på övriga engångskostnader. Kostnaderna vid genomförd organisation beräknades till omkring 650 miljoner kronor per budgetår. Till följd av 1944 års riksdags beslut om upprättande av ytterligare en jaktflottilj, Södertörns flygflottilj, utöver de i försvarsbeslutet avsedda flottiljerna har kostnadsramen något vidgats.

Såsom framgår av årets statsverksproposition (inledningen till bilagan fjärde huvudtiteln) har — ehuru endast halva perioden förflutit — organisationsprogrammet i väsentliga avseenden redan genomförts. De återstående delarna av programmet beräknas kunna genomföras före periodens utgång. Av vad i berörda sammanhang anförts framgår vidare, att femårsplanen beräknas kunna i huvudsak genomföras inom den i försvarsbeslutet angivna kostnadsramen. Det mindre överskridande av ramens slutsumma, som nu kan förutses, är ringa i förhållande till de totala kostnaderna. Hänsyn har dock under rådande beredskapsförhållanden endast i vissa fall kunnat tagas till den faktiska belastningen å anvisade anslag. Huru denna belastning under fredsförhållanden kommer att ställa sig kan icke nu bedömas.

Vid de beräkningar, som verkställt rörande belastningen på femårsplanens kostnadsram, har bortsetts från sådana kostnader som med hänsyn till sin natur skola bestridas vid sidan av kostnadsramen, nämligen dels utgifter sammanhängande med den anbefallda förstärkta försvarsberedskapen, dels vissa andra utgifter som icke skola i detta sammanhang tagas i beräkning, dels ock utgifter till mötande av prisstegringar utöver det prisläge, på vilket femårsplanens kostnadsberäkningar baserats. Sistnämnda utgifter uppgå, såsom av statsverkspropositionen inhämtas, till avsevärda belopp.

Såsom av det sagda framgår upptager femårsplanen engångsutgifter i betydande omfattning för anskaffning av materiel m. m. De anslag som erfordras för genomförandet av denna anskaffning ha i huvudsak redan anvisats. Anslagen äro avsedda att täcka hela den på grundval av förutnämnda prisläge beräknade kostnaden för materielanskaffningen. Däremot ha medel ännu icke anvisats för påbörjande av den fortsatta materielanskaffning, som till ersättande av under femårsperioden och tidigare anskaffad materiel erfordras efter femårsplanens genomförande. I de till grund för försvarsbeslutet liggande beräkningarna av kostnaderna för försvarsorganisationen efter femårsplanens genomförande ha upptagits betydande belopp för dylik fortsatt anskaffning. Bland de viktigare posterna må nämnas följande, nämligen till förnyelse av stridsvagnsmateriel m. m. 20 miljoner kronor, till fartygsbyggnader för flottan 36 miljoner kronor, till anskaffning av artilleri- och annan teknisk materiel för marinen 7 miljoner kronor samt för anskaffning av flygmateriel närmare 110 miljoner kronor (häri äro icke inräknade de på Södertörns flygflottilj belöpande kostnaderna, något över 5 miljoner kronor), allt för budgetår räknat. Dessa och andra liknande kostnader ingå i det belopp av 650 miljoner kronor, vartill

enligt det föregående årskostnaderna för försvarsorganisationen beräknats för tiden efter femårsplanens genomförande.

Även då fråga är om materielanskaffning, som erfordras till ersättande av tidigare anskaffad materiel, måste självfallet beslut fattas i god tid före den beräknade tidpunkten för leveransen. Att utan vidare lägga ut nya beställningar å den tidigare anskaffade materielen är icke att förorda. Ett sådant förfarande skulle betyda stillastående i tekniskt hänseende och därmed tillbakagång i fråga om försvarsmedlens effektivitet. Före beställningarnas utläggande måste man göra klart för sig, om ny materiel av avsett slag överhuvudtaget bör med hänsyn till krigsteknikens utveckling eller av andra skäl anskaffas eller om icke i stället anskaffning av principiellt ny materiel bör ske. I varje fall måste erfarenheterna av den tidigare anskaffade materielen omsättas i ändringar och förbättringar i tekniskt hänseende. Nya typkonstruktioner måste ligga färdiga, innan överhuvudtaget en ny beställning kan ske. Allt detta kräver sin tid. Därtill kommer den tid som åtgår, innan industrien kan leverera den nya materielen och innan denna materiel kan sättas in i stället för den gamla. I samma mån som stridsmedlen mekaniserats och tekniken utvecklats ha de avgöranden som i dessa hänseenden måste träffas blivit svårare och i ekonomiskt hänseende också mera vittsyftande.

Det sagda belyser nödvändigheten av att i god tid besluta om materielleveranser för tiden efter den löpande femårsperiodens utgång.

I anknäytning härtill vill jag anmäla, att flygförvaltningen i skrivelse den 13 december 1944 framhållit, att förvaltningen med hänsyn dels till den långa genomloppstiden vid tillverkning av flygmateriel, dels ock lämpligheten av en någorlunda kontinuerlig och jämn belastning av den inhemska flygindustrien nödgades redan under budgetåret 1945/46 utlägga beställningar av flygmateriel, som skulle levereras först efter den 1 juli 1947. För dessa beställningar hade medel ännu ej anvisats. Ämbetsverket har under hänvisning till vid skrivelsen fogade specifikationer hemställt, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga flygförvaltningen att under nämnda budgetår intill ett belopp av 47 miljoner kronor, att betalas efter den 1 juli 1947, utlägga erforderliga beställningar av flygmateriel, för vars anskaffning medel icke funnes disponibla under redan anvisade anslag.

Då medel för ändamålet, såsom av det sagda framgår, icke finnas anvisade, anser jag mig icke utan riksdagens medverkan kunna förorda bifall till framställningen. Det bör i detta sammanhang beaktas, att 1942 års försvarsbeslut icke innebar fastställandet i egentlig mening av en ny försvarsorganisation utan, såsom av det föregående framgår, syftade till att fastställa en plan för det fortsatta organisationsarbetet inom försvaret under en viss tidrymd. Såsom jag anförde vid tillkallandet av 1941 års försvarsutredning, vars förslag i det väsentliga legat till grund för 1942 års försvarsbeslut, syntes den tidrymd, för vilken en dylik plan närmast skulle gälla, böra sättas till fem år; den utbyggnad av vissa vapengrenar som närmast komme i fråga syntes nämligen väl låta sig inpassa i en sådan tidrymd, medan å andra sidan en längre tid än

denna knappast kunde med någon grad av säkerhet överblickas. Från dessa utgångspunkter verkställdes det utredningsarbete, som låg till grund för försvarsbeslutet, och mot denna uppläggning av frågan anfördes ej från riksdagens sida någon erinran.

Det kan alltså konstateras, att — även om kostnaderna för försvaret för tiden efter femårsprogrammets genomförande angivits i 1942 års försvarsbeslut — detta beslut icke innefattade något principavgörande rörande försvarsorganisationens gestaltning för tiden efter budgetåret 1946/47. Helst borde förutnämnda framställning från flygförvaltningen upptagas i sitt samband med frågan om huru försvarsorganisationen i fortsättningen skall vara utformad. Då denna fråga kräver ingående och tidskrävande överväganden, medan flygförvaltningens framställning bör avgöras redan under loppet av innevarande budgetår, måste jag redan i detta sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att underställa riksdagen den av flygförvaltningen väckta frågan. På grund av vad jag nyss anført synes det mig naturligt att, innan riksdagen anser sig kunna taga ställning till ett förslag i ämnet, riksdagen vill äga någon kännedom om de riktlinjer, efter vilka försvarsorganisationen kan tänkas bli utformad under tiden närmast efter den löpande femårsperiodens slut. Givetvis kan i detta hänseende nu allenast bli fråga om tidpunkten för den utredning i ämnet, som tydligen blir erforderlig, direktiven för densamma och sättet för dess utförande.

I sistnämnda avseende är det ur många synpunkter — ej minst med hänsyn till lämpligheten av att vinna direkt anslutning till den löpande femårsperioden — önskvärt, om det förslag, som kan komma att framgå som resultat av utredningen, kunde föreläggas 1947 års riksdag. Enligt min mening bör eftersträvas att så kan ske. Fördenskull bör utredningen igångsättas så snart som möjligt. Åt överbefälhavaren har jag därför för någon tid sedan uppdragit att förbereda en dylik utredning. Sålunda utarbetas inom försvarsledningen organisationsförslag på grundval av strategiska bedömanden och under hänsynstagande till erfarenheterna från det pågående kriget och till utvecklingstendenserna. Det synes mig lämpligt, att för den fortsatta utredningen särskilda sakkunniga tillkallas inom försvarsdepartementet. Det är min avsikt att i sinom tid hos Kungl. Maj:t hemställa om bemyndigande härtill.

Vid utredningen blir det en viktig uppgift att söka ytterligare anpassa försvarets organisation och inriktning efter erfarenheterna från det nu pågående kriget. Dessa erfarenheter, som ofta icke äro entydiga, måste granskas och sovras. De måste bedömas med hänsyn tagen till vårt lands speciella förhållanden och ekonomiska möjligheter. Det material och de slutsatser, som framkommit som resultat av den nu pågående utredningen inom försvarsledningen, måste härvid tillgodogöras. De rön, som särskilt under beredskapstiden gjorts inom vårt land, måste beaktas och resultatet av den forskningsverksamhet på det militära området, som under denna tid energiskt bedrivits, tillvaratagas i den mån så bör ske. Målet måste vara en ytterligare effektivisering och modernisering av försvarsmedlen och försvarsorganisationen

inom ramen för våra ekonomiska möjligheter och med aktgivande på att försvarsorganisationen — exempelvis genom långt driven motorisering — icke blir i så hög grad beroende av tillförsehn från utlandet eller av industriell kapacitet, att den vid avspärning icke kan effektivt under längre tid fungera. Denna del av utredningen måste ske förutsättningslöst även i den meningen att utredningen icke får tveka att slopa eller med andra försvarsanstalter ersätta sådana delar av försvarsorganisationen, som tilläventyrs kunna finnas icke längre ha berättigande.

Vid utredningen bör samtidigt ske en ingående granskning av organisationen i avsikt att skära bort alla kostnader, som icke äro strängt nödvändiga, och för att skapa betingelser för större stramhet i medelsanvändningen. Att på denna väg åtskilliga besparingar skola kunna ernås synes icke uteslutet. Det bör nämligen observeras, att vid utarbetandet av den nu gällande försvarsplanen huvuduppgiften var att snabbt få organisationen att fungera på ett ändamålsenligt sätt, medan tillfälle till en mer ingående granskning ur sparsamhetssynpunkt icke gavs. Under sådana omständigheter är det förklarligt, om organisationen på åtskilliga punkter fått en större omfattning än som varit alldeles nödvändig. All dylik överorganisation bör givetvis slopas. Utredningen bör i kontakt med statens organisationsnämnd och försvarets centrala organisationskommitté samt med förvaltningsmyndigheterna söka påskynda och stimulera rationaliserings- och besparingsarbetet inom försvaret, för vilket en överblick lämnats vid anmälan av årets statsverksproposition. Utredningen bör själv undersöka möjligheten av sådana organisationsändringar, som på grund av sin omfattning eller speciella karaktär icke kunna väntas komma under bedömande vid nyssnämnda av andra organ bedrivna rationaliserings- och besparingsarbete men som kunna väntas leda till förenklingar och besparingar. Utredningen bör härvid söka intressera beställnings- och befattningshavare inom försvaret att komma med uppslag till dylika åtgärder och bör överhuvudtaget söka i detta arbete nyttiggöra det ökade intresse för rationellare organisationsformer och arbetsmetoder, som under de senare åren förmärkts inom försvarsväsendet.

I samband med igångsättandet av 1941 års försvarsutredning var frågan om möjligheterna för och konsekvenserna av en mera permanent ökning av försvarsutgifterna, sedd ur realekonomiska och statsfinansiella synpunkter, föremål för övervägande. Även 1941 års försvarsutredning ägnade denna fråga uppmärksamhet. De synpunkter, som därvid framkommo, togos till utgångspunkt vid avvägningen av den kostnadsram för försvaret, varifrån 1941 års försvarsutredning utgått vid uppgörandet av sitt förslag och som sedermera i huvudsak fastställdes vid 1942 års försvarsbeslut. Utredningen framhöll i denna fråga för egen del, att försvarsutgifter av avsedd storlek jämte de under kriget starkt ökade civila utgifterna för mera normala behov faktiskt kunnat täckas av löpande inkomster i riksstatsförslaget för budgetåret 1942/43, och konstaterade på grund därav, att spörsmålet om finansieringen av försvarsutgifter av angiven höjd alltså kunde lösas. Här antydda undersökningar utvisade i övrigt, att den angivna kostnadsramens storlek i förhållande till

nationalinkomsten icke vore ägnad att väcka farhågor ur allmänna ekonomiska synpunkter. Att däremot finanspolitiskt större svårigheter kunde komma att yppa sig fördoldes icke. Detta senare underströks också av statens industrikommission, som likväl kom till den uppfattningen, att en utbyggnad av försvaret på föreslaget sätt icke kunde sägas vid oförändrade ekonomiska förhållanden i någon mera allvarlig grad komma att belasta folkhushållet. Vid anmälan av försvarspropositionen förklarade jag mig kunna i allt väsentligt dela de sålunda anförda synpunkterna. Man kunde icke undgå att observera — yttrade jag — att ingen ansvarig myndighet ansett sig kunna förorda en mer avsevärd utvidgning av kostnadsramen, ehuru tvivelsutan en viss förstärkning av försvarskrafterna i flera hänseenden ansetts önskvärd. Detta berodde enligt min mening därpå, att — även om de av utredningen beräknade kostnaderna vid fortsatt ekonomiskt framåtskridande väl kunde bäras — förhållandet vid ett ogynnsammare ekonomiskt läge kunde bli annat. Skulle längre perioder av stagnation eller depression drabba vårt ekonomiska liv, syntes dessa kostnader komma att innebära en allvarlig ekonomisk påfrestning för landet. På grund härav måste, anförde jag vidare, försiktighet iakttagas när det gällde att binda statens resurser för försvarsändamål under en följd av år. Att gå utöver den föreslagna kostnadsramen borde därför icke komma i fråga.

Även vid övervägandet av frågan om försvarsorganisationens gestaltning efter utgången av den löpande femårsperioden tränga sig givetvis de ekonomiska och statsfinansiella synpunkterna i förgrunden. Läget har såtillvida numera ändrats som kriget och därmed även vår militära och civila beredskap dragit längre ut på tiden än man vid de till grund för 1942 års försvarsbeslut liggande övervägandena hade anledning räkna med. Samhällets ekonomi har därigenom utsatts för stark påkänning, och statskulden har avsevärt ökats. Det kan icke undgås, att dessa förhållanden öva inflytande på den ekonomiska ram, som bör tillmätas åt försvarsväsendet. Det rationaliserings- och besparingsarbete som i det föregående berörts torde kunna — målmedvetet genomfört — avsätta resultat i form av icke oväsentliga besparingar. Det är min förhoppning att i första hand på denna väg, genom naturliga begränsningar och förenklingar, det skall bli möjligt att påtagligt minska försvarets andel i de totala statsutgifterna. Med hänsyn till det anförda kan det bli nödvändigt att därutöver åstadkomma kostnadsminskningar genom att tränga ihop den år 1942 för fred tänkta ramen för försvaret. Så bör dock ske endast under förutsättning att det pågående kriget utmynnar i ett tillstånd, i vilket åtminstone för överskådlig tid möjligheter synas föreligga för fredens bevarande inom vår närmaste omgivning. I viss mån måste arten och omfattningen av dylika besparingar i försvarsorganisationen bli beroende av möjligheterna att på förut antydda vägar nå fram till en minskning av försvarsutgifterna. En huvudsynpunkt härvid måste vara, att försvarsorganisationens effektivitet genom dylika åtgärder i minsta möjliga mån rubbas. Försvarsorganisationen måste kunna effektivt fungera och från fred snabbt kunna omställas till att slagkraftigt möta angrepps företag mot vårt

land. Med de förhållandevis goda materiella resurser, som försvaret numera förfogar över och som på kort tid, med stora svårigheter och för dryga kostnader anskaffats under beredskapsåren, torde det icke vara någon olöslig uppgift att komma fram till en försvarsordning som är godtagbar ur militär synpunkt och förenlig med vårt lands ekonomiska förhållanden i fortsättningen.

På grunderna huru en dylik översyn av försvarsorganisationen skulle kunna ske för den händelse den allmänna utvecklingen i världen det medger anser jag mig icke böra här närmare ingå. Det bör bliva den nya försvarsutredningens uppgift att i första hand verkställa den avvägning som bör ligga till grund för förslag i ämnet.

Vissa förutsättningar måste emellertid enligt mitt förmenande vara för handen för att försvaret skall kunna fylla sitt ändamål och försvarsutgifterna överhuvudtaget giva ett godtagbart utbyte.

En säker slutsats torde redan nu kunna dragas av krigserfarenheterna, den nämligen att en god utbildning av de värnpliktiga är en nödvändig förutsättning för att ett försvarsväsende med framgång skall kunna fylla sin uppgift att avvålla en angripare eller, om detta ej lyckas, med framgång genomföra försvarsstriden. Den fortgående mekaniseringen av stridsmedlen, det ökade antalet vapen, de nya taktiska metoderna, de större krav som ställas i fråga om samverkan med andra truppslag ha tillika med andra faktorer bidragit till att ytterligare öka anspråken på den enskilde soldaten. Även om — vilket icke synes i och för sig uteslutet — det är möjligt att genom olika åtgärder ernå ett bättre utnyttjande av värnpliktstiden, torde de tidsvinster, som därigenom kunna uppkomma, mer än uppvägas av ständigt växande behov av ytterligare utbildning. En minskning av värnpliktstiden under den, som bestämts av 1941 års riksdag och som understiger den i många länder sedan länge stadgade, synes därför icke möjlig.

Värnpliktskontingenternas ringa storlek i vårt land är också en faktor, som leder till ofrånkomliga slutsatser. Sverige är litet vad befolkningsnumerären beträffar men stort till ytvidden. För att kunna föra ett effektivt försvar är det nödvändigt att, då så erfordras, härför taga i anspråk alla som kunna bära vapen och ej måste sysselsättas med andra uppgifter. Det är i jämförelse med förhållandena i många andra länder ett mycket begränsat antal män som kan avdelas härför. Till yttermera visso är, till följd av nativitetsminskningen under 1920-talet och någon tid därefter, för de närmaste åren en kraftig, successiv nedgång i den årliga värnpliktskontingentens storlek att emotse, som beräknas leda dithän att antalet värnpliktiga år 1954 med över 100 000 understiger motsvarande antal år 1945. Detta medför att det även i fortsättningen blir nödvändigt att utbilda alla vapenföra. Den av mig förordade försvarsutredningen bör räkna härmed och även överväga lämpliga åtgärder i syfte att undvika att värnpliktiga, utbildade i vapentjänst, i så relativt stor utsträckning som nu är fallet tagas i anspråk för andra uppgifter i krigstid.

Slutligen måste, såsom jag redan antytt, teknikens framsteg noggrant tillvaratagas vid försvarsorganisationens uppbyggande, men även successivt i

fortsättningen. Det kan icke nog starkt framhållas, att ett litet land måste — i den mån så kan ske — med kvalitet ersätta vad som brister i kvantitet.

Mot bakgrunden av det anförda återkommer jag till den av flygförvaltningen berörda frågan om bemyndigande att utlägga vissa beställningar avseende tiden efter löpande femårsperiods utgång. Denna fråga är till sin natur sådan, att en fullständig redogörelse icke kan lämnas till statsrådsprotokollet. Närmare upplysningar i ärendet torde av riksdagens vederbörande utskott få inhämtas av de handlingar, som till utskottet överlämnas. I detta sammanhang begränsar jag mig till att yttra följande.

Såsom redan nämnts avser flygförvaltningens framställning beställningar till en kostnad av 47 miljoner kronor. Härav belöpa omkring 15 miljoner kronor på reservdelar till sådana flygplan och motorer, som ingå i det för femårsperioden 1942/47 fastställda anskaffningsprogrammet. Reservdelarna erfordras icke förrän efter femårsperiodens slut, men av ekonomiska skäl är det önskvärdt att desamma kunna anskaffas i omedelbar anslutning till de flygplan och motorer, för vilka de äro avsedda. Ett uppskov med beställningen av reservdelar skulle medföra avsevärda merkostnader, varjämte vissa produktionstekniska svårigheter skulle vållas industrien.

Av det av flygförvaltningen angivna beloppet hänföra sig vidare sammanlagt omkring 5 miljoner kronor till markmateriel m. m. Återstoden, omkring 27 miljoner kronor, avses till en mindre del till förberedelser för viss flygplantyp samt i övrigt till anskaffning av motorer m. m. för flygplan, vilka böra kunna ingå i flygvapnets organisation under åren närmast efter femårsperiodens slut såsom ersättning för då föråldrade flygplan. Såsom närmare framgår av en härutinnan i årets statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, s. 245 och 246) lämnad redogörelse ha i femårsperiodens anskaffningsplan för flygmateriel beräknats medel för vissa konstruktionsarbeten m. m. avseende sådana nya motorer m. m. Vid anmälan av statsverkspropositionen anförde jag i denna fråga att, därest det av flygförvaltningen planerade projekteringsarbetet skulle utföras i den omfattning och i den takt, som av flygförvaltningen förutsatts, belastningen å försvarsbeslutets kostnadsram för ifrågavarande ändamål med hänsyn härtill skulle komma att överstiga vad som kunnat förutses vid upprättandet av försvarsbeslutets kostnadskalkyler. För min del kunde jag icke tillstyrka, att kostnadsramen för anskaffning av flygmateriel under femårsperioden av nu angivna skäl överskredes. I den mån icke besparingar i andra avseenden kunde tagas i anspråk för här berörda ändamål, borde därför erforderliga begränsningar i programmet vidtagas. Härför erfordrades emellertid ytterligare överväganden. Med beaktande av nu anförda synpunkter förutsatte jag, att Kungl. Maj:t skulle äga besluta om sådan inriktning av konstruktionsarbetet, att flygvapnets materielanskaffning för tiden efter femårsperiodens slut — utan att de å femårsperioden belöpande kostnaderna härför överskredes nyssberörda kostnadsram — skulle kunna ske efter så moderna riktlinjer som möjligt.

Enär de utredningar, som måste föregå ett beslut rörande här avsedda

frågor, ännu icke äro avslutade, måste flygförvaltningens beräkning av medelsbehovet efter femårsperiodens slut för beställningar, som böra utläggas under budgetåret 1945/46, betraktas såsom preliminär. Det av flygförvaltningen beräknade beloppet bör anses såsom ett maximibelopp.

Oavsett den närmare utformningen av den försvarsorganisation, som kan komma att bliva bestående efter femårsperiodens slut, måste det anses säkert, att i densamma komma att erfordras flygplan och flygplansmateriel av modern konstruktion. Det synes därför icke behöva möta betänkligheter att bemyndiga flygförvaltningen att utlägga beställningar inom den av ämbetsverket angivna kostnadsramen. Det bör beaktas, att bemyndigandet avser ett belopp, som är mindre än hälften av det årsanslag, som vid tillämpning av de i 1942 års försvarsbeslut angivna grunderna skulle anvisas efter femårsperiodens utgång för anskaffning av flygmateriel. Emellertid förutsätter jag, att det skall ankomma på Kungl. Maj:t att — liksom hittills skett — på grundval av en mer ingående utredning från flygvapnets sida närmare pröva vilken flygmateriel som skall anskaffas.

Det kan förutses, att frågor kunna uppkomma om ytterligare materielanskaffning av den art som nu angivits liksom om anvisande av medel för särskilda undersökningar. I den mån så blir fallet, torde riksdagen böra successivt underställas dylika ärenden.

Under erinran att anslag till bestridande av de av flygförvaltningen angivna kostnaderna erfordras först för budgetåret 1947/48 hemställer jag således nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av angivna beställningar för flygvapnet.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Lennart Österholm.